

SAMMANFATTANDE RAPPORT SAMRÅD OM INITIATIVET "ATT SKAPA EN EUROPEISK DATAEKONOMI"

Inledning

Samrådsprocessen om den europeiska dataekonomin, som bestod av en omfattande dialog mellan intressenterna, inleddes med antagandet av meddelandet *Att skapa en europeisk dataekonomi* ([COM\(2017\) 9](#)) och ett åtföljande arbetsdokument ([SWD\(2017\) 2](#)). Initiativet syftar till att främja bästa möjliga användning av digitala data för att gynna ekonomin och samhället. Det behandlar hinder som begränsar utvecklingen av en europeisk inre marknad med ett fritt flöde av data, och juridiska frågor som rör tillgång till och överföring av data, dataportabilitet och ansvar för främst icke-personliga maskingenererade digitala data.

Den huvudsakliga samrådsåtgärden var den offentliga webbenkäten, som pågick från den 10 januari till den 26 april 2017. Denna omfattade meddelandets olika delar¹.

Bilagan innehåller en mer detaljerad, kvalitativ analys av de erhållna resultaten² och ståndpunkterna. En [sammanfattande rapport](#) om detta samråd som redan har offentliggjorts redogör för preliminära trender.

Flera horisontella och sektorspecifika seminarier har också hållits, och de riktade sig antingen till en särskild grupp av intressenter eller behandlade en specifik fråga.

Denna sammanfattande rapport sammanfattar dialogen med intressenterna.

Offentligt samråd på nätet

De berörda intressenterna var företag av alla storlekar och från alla sektorer, inbegripet tillverkare och användare av anslutna enheter, operatörer och användare av nätplattformar, datamäklare och företag som marknadsför databaserade produkter och tjänster. Offentliga myndigheter, icke-statliga organisationer, forskare/forskningsorganisationer och konsumenter var också inbjudna att delta. Webbenkäten gav totalt 380 svar, varav 332 från företag och organisationer, 6 från egenföretagare och 42 från medborgare. De flesta bidrag kom från privata organisationer.

Dessutom mottogs cirka 18 fristående bidrag, dvs. sådana som inte kompletterats med ifyllda frågeformulär ([tillgängliga på nätet](#)). Dessa svar hade skrivits av företrädare för nationella myndigheter, företag, nationella eller europeiska branschorganisationer, försäkringsorganisationer och advokatrepresentanter i EU och USA. De flesta av dessa ståndpunkter behandlar de olika delarna av samrådet, med ett starkt fokus på tillgång till och överföring av data.

Europeiska centrumet för politisk strategi (EPSC) höll också en [offentlig utfrågning om den europeiska dataekonomin](#).

¹ Ett offentligt samråd om den övergripande utvärderingen av tillämpningen av produktansvarsdirektivet (85/374/EEG) hölls parallellt.

² <https://ec.europa.eu/eusurvey/publication/European-Data-Economy-Consultation>

Seminarier

Europeiska kommissionen har hållit en rad seminarier som behandlat specifika utmaningar för dataekonomin. Vissa har varit icke-sektorspecifika, medan andra har riktat in sig på en särskild kategori av intressenter eller en viss sektor ([mer information](#)). Resultaten från seminarierna beaktas i denna rapport tillsammans med resultaten av samrådet på nätet. De seminarier och evenemang som är relevanta för samrådsprocessen är följande:

Icke-sektorspecifika seminarier

- Seminarium om byte mellan molntjänstleverantörer, 18.5.2017, [mer information](#).
- Seminarium med medlemsstaternas företrädare om frågor som aktualiserats rörande dataekonomin, 31.5.2017, [mer information](#).
- Dataåtkomst och datadelning: Den verkliga effekten på små och medelstora företags och nystartade företags affärsmodeller, 29.5.2017, [mer information](#).
- Dataåtkomst och dataöverföring med fokus på API:er och industriella dataplattformar, 8.6.2017, [mer information](#).
- Seminarium om dataekonomi, digitalt forum, 15–16.6.2017, [mer information](#).
- Tillgång till kommersiellt innehavda data av allmänt intresse för offentliga organ, 26.6.2017, [mer information](#).
- Ansvar inom området autonoma system och avancerade robotar och IoT-system, 13.7.2017, [mer information](#).

Sektorspecifika seminarier

- EIP-Agri-seminarium om datadelning, 4–5.4.2017, [mer information](#).
- Datarelaterade frågor inom maskinteknik (6.4.2017), medicintekniska produkter (25.4.2017), affärstjänster (4.5.2017), bilindustrin – Gear 2030 (10.5.2017), försörjningskedjan för livsmedel och drycker (1.6.2017), [mer information](#).
- Seminarium om den transformativa effekten av tillgång till och återanvändning av data för smarta industrier, 6.6.2017, [mer information](#).

Nästa steg

I meddelandet om halvtidsöversynen av genomförandet av strategin för en digital inre marknad, som antogs i maj 2017, angavs att kommissionen kommer att göra följande:

- Senast hösten 2017, om inte annat följer av konsekvensbedömningen, utarbeta ett lagförslag om en samarbetsram för det fria flödet av data i EU, principen om portabilitet för icke-personuppgifter, inklusive vid byte av företagstjänster som molntjänster, samt principen om tillgång till vissa data i regleringssyfte även när dessa data lagras i en annan medlemsstat.
- Under våren 2018, på grundval av en utvärdering av befintlig lagstiftning och om inte annat följer av en konsekvensbedömning, utarbeta ett initiativ om tillgänglighet och vidareutnyttjande av offentliga och offentligt finansierade data och ytterligare undersöka frågan om data i privat besittning som är av allmänt intresse.
- Ytterligare analysera frågan om huruvida principer ska fastställas för att avgöra vem som är ansvarig för skada som orsakas av dataintensiva produkter.
- Fortsätta att bedöma behovet av åtgärder för framväxande dataproblem enligt vad som anges i kommissionens meddelande från januari 2017, t.ex. rätt till tillgång till uppgifter.

Samrådsprocessen om dataekonomin har bekräftat relevansen och betydelsen av alla åtgärder som kommissionen planerar.

Resultat från samrådsprocessen

Lokalisering av data för lagring och/eller bearbetning (fritt flöde av data)

Samrådsprocessen har visat sig användbar för kommissionens arbete med datalokalisering och det fria flödet av data. Resultaten uppfyller utan problem kriterierna för användbarhet när det gäller respondenternas antal och mångfald samt kvaliteten på deras svar. Eftersom 88 procent av de 380 respondenterna är kopplade till företag eller organisationer som har godkänt att deras identitet offentliggörs, har det varit möjligt att genomföra ekonomiska analyser av specifika sektorer. I kombination med resultaten från de strukturerade dialogerna med medlemsstaterna möjliggör detta en balanserad överblick.

Ett antal aspekter av datalokaliseringsåtgärder kan kvantifieras tack vare samrådsresultaten. De flesta respondenterna känner till att det finns specifika restriktioner för datalokalisering, och de flesta noterade att deras organisationer är skyldiga att följa sådana restriktioner.

Det finns ett brett samförstånd bland intressenterna om effekterna av datalokaliseringsskraven. Väldigt få ser inga sådana effekter. För alla tänkbara kategorier av effekter som testats identifierade de flesta respondenterna stora effekter, följt av medelstora effekter. Ett fåtal av dem uppgav att effekterna var små. När det gäller detaljfrågorna anses de viktigaste effekterna av datalokalisering vara kostnader, lansering av en ny produkt eller tjänst och inträde på nya marknader. De kostnader som uppstår är för det mesta administrativa, eller så beror de på dubblering av resurser i olika EU-länder. En stor majoritet av respondenterna pekar på dessa kostnaders återkommande karaktär. Vissa nämner att de har en särskilt skadlig inverkan på nystartade och små och medelstora företag. Detta gäller i första hand för resursdubblering. Nystartade företag och små och medelstora företag kommer inte att kunna konkurrera med dominerande företag med tanke på de ökade kostnaderna till följd av det dubbelarbete de måste utföra.

Mer än hälften av respondenterna anser att restriktionerna för datalokalisering bör avlägsnas. De flesta små och medelstora företag håller med om detta, medan en mycket liten minoritet förespråkar det motsatta. När respondenterna ombeds motivera restriktioner för lokalisering nämner de allmän säkerhet, brottsbekämpning, oro för konfidentiella uppgifter och behovet av att kontrollera underleverantörer (t.ex. underleverantörer som erbjuder datalagring/bearbetningstjänster).

Intressenterna identifierade olika fördelar med att avskaffa befintliga restriktioner för datalokalisering. Först och främst, och i linje med ovanstående, pekade de på kostnadsminskningar, särskilt gynnsammare förutsättningar för små och medelstora företag och nystartade företag i Europa. De hävdar också att starkare konkurrens skulle rätta till den befintliga snedvridningen av marknaden (t.ex. den stora prisskillnaden för servrar i olika EU-länder). En annan fördel med fri rörlighet för data skulle vara förbättrad datasäkerhet, eftersom leverantörer av en viss molntjänst skulle kunna göra omedelbara säkerhetsuppdateringar som gynnar användarna oavsett var de befinner sig. Slutligen tror respondenterna att slopade restriktioner för datalokalisering skulle vara en tydlig signal till det internationella samfundet och uppmuntra den fria rörligheten för data globalt.

Samrådet gav också en bild av situationen för gränsöverskridande dataaktiviteter. Något över hälften av respondenterna lagrar och/eller bearbetar redan data på flera platser i EU. En sektorspecifik analys visar att gränsöverskridande databehandling och lagring är mycket vanligare inom finanssektorn än inom den offentliga sektorn, medan siffrorna för it-företag och tillverkningssektorn ligger runt genomsnittet. Det vanligaste svaret på frågan om varför respondenter behandlar och lagrar data i flera EU-länder är "allmänna operativa skäl". Vissa kunder, främst av it-tjänster som molntjänster, kräver att deras data lagras och bearbetas lokalt. De främsta orsakerna till detta är osäkerhet om lagligheten av datalagring utomlands, uppfattningar om restriktioner för datalokalisering eller bristande förtroget med gällande EU-regler.

När det gäller den lämpligaste åtgärden som skulle kunna vidtas för att hantera restriktioner för datalokalisering fick ett lagstiftningsinstrument mest stöd, följt av vägledning om datalagring/databearbetning inom EU och att göra restriktioner mer transparenta. Andra alternativ var betydligt mindre populära. Ett antal respondenter uppgav att det skulle vara lämpligt att kombinera ett lagstiftningsinstrument med bestämmelser om insyn för befintliga restriktioner för datalokalisering.

Utöver det offentliga samrådet på nätet höll kommissionen tre strukturerade dialoger med EU-länderna för att diskutera aktuella krav för datalokalisering och skälen till dem samt frågor som kan behöva lösas innan principen om fritt dataflöde införs (t.ex. datasäkerhet och tillgången till data för regleringsändamål). Bilaterala möten hölls också med olika EU-länder. De strukturerade dialogerna visade en allmän konsensus om att det krävs ett fritt dataflöde inom EU om Europa ska kunna omvandlas till en dataekonomi. Den första dialogen fokuserade på att identifiera viktiga fördelar och utmaningar för datarörlighet inom EU.

De viktigaste fördelarna och möjligheterna som identifierades var

- ekonomisk tillväxt,
- ökad konkurrens och innovation i EU,
- bättre gränsöverskridande användning av offentliga tjänster,
- främja och förbättra rättslig klarhet i EU.

De viktigaste utmaningarna och hoten var

- brist på ömsesidigt förtroende,
- osäkerhet om gällande regler.

Dessa resultat stämmer väl överens med slutsatserna från det offentliga samrådet på nätet, som också tog upp utmaningarna om rättsosäkerhet och brist på förtroende.

Den andra strukturerade dialogen var ett tillfälle att diskutera de EU:s nuvarande rättsliga ramar för fri rörlighet för data och att vidareutveckla de åtgärder för datalokalisering som hittills har identifierats i det sammanhanget. I allmänhet ansåg deltagarna att det var mycket svårt att navigera genom alla befintliga rättsliga instrument. Vissa deltagare nämnde att de restriktioner för datalokalisering som identifierats i det egna landet var juridiskt oklara och att deras syfte inte var tydligt angivet, vilket gör proportionalitetstestet svårt. Detta stöder åsikten att rättsosäkerhet är en viktig orsak till problematiska restriktioner för datalokalisering.

Av de 112 ståndpunkter som inkom som svar i samband med det offentliga samrådet uppmanade nästan alla som behandlade datalokalisering kommissionen att föreslå en förordning som säkerställer det fria flödet av data och därigenom avlägsnar rättsosäkerheten.

Tillgång till och återanvändning av data

Om man jämför samrådsresultaten med tidigare resultat³ tycks företagen bedriva mer datadelning. Mer än hälften av respondenterna anger någon form av beroende av data som producerats av andra. Tre fjärdedelar av respondenterna delar sina data i någon omfattning. De flesta överför data enbart inom samma ekonomiska grupp eller till en underleverantör. Omkring en tredjedel delar data i större utsträckning, antingen på grundval av relativt öppna återanvändningsvillkor eller mot betalning av en licensavgift.

På frågan om hinder för datadelning rapporterar drygt hälften av respondenterna inga svårigheter med att erhålla data från andra företag. Nästan hälften av de företag som använder data uppger emellertid att de har upplevt vissa problem med att få tillgång till data som innehas av andra. Ungefär en tredjedel av

³ Se arbetsdokument SWD (2017) 2 som åtföljer meddelandet *Att skapa en europeisk dataekonomi*, COM(2017) 9, s. 14.

respondenterna anser att varken konkurrenslagstiftningen eller lagstiftningen om orättvisa avtalsvillkor eller om otillbörliga affärsmetoder helt kan avhjälpa sådana problem. Oron om rättvis tillgång till dataresurser ser ut att vara särskilt stark inom eftermarknaden för fordon. Stora företag anser emellertid att konkurrenslagstiftningen på ett tillräckligt sätt hanterar problemen med missbruk av dominerande ställning.

Datainnehavare anser att deras investeringar i datainsamling (kapaciteter) är väl skyddade, särskilt genom skyddsdirektiv för databas- och handelshemligheter, som inte kräver någon ytterligare reglering.

På frågan om sin ställning om den framtida utvecklingen av dataekonomin instämmer nästan alla intressenter med kommissionens mål att göra data mer tillgängliga för återanvändning.

De flesta intressenter efterfrågar dock försiktighet när det gäller eventuella åtgärder som kommissionen kan vidta för att göra data mer tillgängliga för återanvändning.

De hävdar att datavärdekedjor och affärsmodeller som bygger på data är extremt varierade, vilket gör det svårt att utforma en universallösning. Denna uppfattning delades också i stor utsträckning av de medlemsstater som företrädde vid ett särskilt seminarium. Nästan alla företag eller näringslivsorganisationer anser att avtalsfrihet borde råda. Detta skulle vara avgörande, så att enskilda lösningar anpassas till konkreta behov i ett affärsscenario. Avtal skulle bygga på förtroende, vilket är oundgängligt vid delning av data. En aspekt av att bygga förtroende är öppenhet om hur data lagras, bearbetas och för vilka ändamål de ska användas. Datainnehavare måste också vara säkra på att deras affärspartner följer lagstiftningen om dataskydd och uppfyller tillräckliga krav på cybersäkerhet. Slutligen måste företagen försäkra sig om att investeringar i datainsamlingskapacitet (särskilt sensorutrustade, ansluta IoT-maskiner, verktyg eller enheter) kan tjäna in, och de måste skydda kommersiellt känslig information.

Många intressenter kommenterade på möten och seminarier att den avgörande frågan för datadelning mellan företag inte så mycket handlade om vilken enhet som har "äganderätt" till en viss typ av data, utan hur åtkomsten organiseras. Ett dokument från Europeiska centrumet för politisk strategi och återkoppling från den akademiska världen stödde starkt denna uppfattning. Båda hävdade att det fanns ett politiskt val mellan arbetet med att skapa immateriella rättigheter till data och arbetet med att ytterligare öppna datatillgången.

Tanken om en rätt att licensiera data från sensorutrustade maskiner, verktyg eller apparater ses sålunda med skepsis när licenser uteslutande tilldelas antingen originalutrustningstillverkaren (OEM) eller användaren av sensorutrustade maskiner, verktyg eller apparater. Intressenter anser att det är osannolikt att ett sådant tillvägagångssätt kommer att uppnå det uttalade målet att underlätta datautbyte genom att stärka dess rättsliga status. Denna potentiella väg framåt skulle tvärtom stärka den faktiska innehavarens kontroll över åtkomsten till data, skapa rättsosäkerhet i den praktiska tillämpningen och därmed leda till ytterligare juridiska transaktionskostnader. Å andra sidan ansågs idén om en utnyttjanderätt till licensanvändning som delas mellan OEM-tillverkaren och användaren av en sensorutrustad maskin, verktyg eller enhet relativt fördelaktig. Företrädare för små och medelstora företag i synnerhet stöder en sådan lösning.

I allmänhet ställde sig respondenterna ganska positiva till en skyldighet för företag som innehar data att licensiera viss information under rättvisa, resonliga och icke-diskriminerande termer (FRAND). Å andra sidan uttryckte en tredjedel av respondenterna – särskilt företag som innehar data – stark oro angående denna lösning.

Den "tekniska" vägen framåt, dvs. att uppmuntra användningen av applikationsprogrammeringsgränssnitt (API:er), fick mest stöd. Som ett betydande antal respondenter påpekade är dock API:er bara ett medel för datadelning som används när företag som innehar data redan har bestämt sig för att dela data.

Ungefär hälften av respondenterna (över eller strax under 50 procent) stödde de övriga föreslagna vägarna framåt i nätformuläret (vägledning om EU-lagstiftning, standardavtalsregler i kombination med rekommenderade standardavtalsvillkor). Vid seminariet för små och medelstora företag framkom ett visst stöd för mjuka åtgärder, t.ex. i form av modellavtalsvillkor för att hålla nere transaktionskostnaderna för mindre deltagare. Kommissionens vägledning om tillgång till och delning av data fick stort stöd under

seminariet om dataekonomi vid 2017 års digitala forum. Dessa lösningar betraktas skeptiskt av ett antal respondenter, eftersom de inte är effektiva nog för vissa, medan de går för långt enligt andras uppfattning. En lösning med standardiserade men icke-obligatoriska avtalsregler för situationer mellan företag (B2B) i kombination med en kontrollmekanism för oskäliga villkor hade lika många förespråkare som motståndare.

– När det gäller sektorspecifika situationer stödde deltagare i både det digitala forumet och seminariet för små och medelstora företag tanken på att skapa testmiljöer.

Inbjudningar till marknadsintervention var starkast när det gällde tillgång till data i fordon och data som genereras i en smart jordbruksmiljö

När det gäller tillgång till uppgifter om fordon är intressenternas ställning ganska uttalad. OEM-tillverkare anger flera skäl till varför tredje parter måste vara skyldiga att tillgå data via en extern server, snarare än direkt från fordonet. De viktigaste har att göra med bilens säkerhet och skydd. Intressenter från eftermarknaden (inklusive men inte begränsade till eftermarknaden för bilar) är djupt oroade över den fortsatta lönsamheten i nuvarande affärsmodeller och om möjligheter att utveckla helt nya affärsmodeller. På de seminarier som riktades till små och medelstora företag och smart industri förordade denna sektor starkt lagstiftningsintervention.

– I jordbrukssektorn ansåg 77 procent av deltagarna vid ett seminarium som hölls av det europeiska innovationspartnerskapet (EIP-Agri) att dataproducenten (jordbrukaren, livsmedelsföretaget osv.) borde ha rätt att bestämma vem som har tillgång till de data som produceras.

Företag inom tjänste- och reparationssektorn befärrar störningar som ett resultat av kommersialisering av IoT-aktiverade industriella apparater och hushållsapparater. Enligt deras åsikt kan OEM-tillverkare frestas att justera tjänsteavtal som ett resultat av överlägsen kunskap om kundernas behov som följer av dataåterkoppling från sådana apparater.

Idén om att ge tillgång till data som innehas av företag till offentliga myndigheter för offentliga ändamål betraktades också relativt positiv, särskilt när det gäller återanvändning för tydligt definierade ändamål (förebyggande av folkhälsorisker, tillgång åt statistiska kontor eller offentlig finansierad vetenskaplig forskning). En tredjedel av respondenterna instämde emellertid inte alls. Många företag hävdade att sådan datatillgång bör kompenseras rättvist, med beaktande av den investering i datainsamling eller dataanpassning som skulle vara nödvändig innan uppgifterna skulle kunna användas av offentliga myndigheter (t.ex. omvandling av data till relevanta format, anonymisering av personuppgifter eller konfidentiell företagsinformation).

Ansvar

I detta avsnitt försökte man samla in information om utomobligatoriska och avtalsrättsliga ansvarsutmaningar i samband med IoT-produkter och -tjänster, autonoma system och avancerad robotik. Även om flera engagemangsverktyg (studier, seminarier, offentligt samråd på nätet) användes anses ytterligare samråd nödvändiga.

Även om det i allmänhet finns begränsad entusiasm för att ändra de nuvarande ansvarsbestämmelserna anser några intressenter, främst på konsumentsidan, att en omprövning är fördelaktig och nödvändig.

De allra flesta producenter som deltog i samrådet var inte medvetna om några specifika problem, och hade inte heller upplevt några svårigheter med avseende på ansvar inom ramen för IoT-produkter och -tjänster, autonoma system och avancerad robotik. Mycket få hade stött på problem med klassificeringen av IoT-produkter och -tjänster, autonoma system och avancerad robotteknik som produkter eller tjänster, eller hade upplevt några betydande problem på detta område.

Mycket få av de konsumenterna som deltog hade lidit skada. De huvudfrågor som nämns i ståndpunkterna som lämnats in av konsumentorganisationer och advokatbyråer är svårigheten att som konsument bevisa att en

produkt är defekt, upprätta ett orsakssamband mellan fel och skada och tvingas tillämpa en smal definition av en skada. Dessa ståndpunkter pekar också på problemet att bevisa att programvara inte ger den säkerhet som konsumenterna har rätt att förvänta sig.

När det gäller de typer av skador som uppstått som inte omfattas av det nuvarande produktansvarsdirektivet nämnde väldigt få respondenter "missade chanser" eller "rena ekonomiska förluster". På grund av det begränsade antalet svar fanns det inga tydliga belägg för hur stora förlusterna normalt sett var.

Sammantaget verkar skador i samband med IoT-produkter och -tjänster, autonoma system och avancerad robotik vara mycket sällsynta. Detta kan bero på att IoT-produkter och -tjänster är nya för konsumenterna och har låg marknadspenetration.

Med tanke på respondenternas begränsade erfarenhet av faktiska skador i samband med IoT-produkter och -tjänster, autonoma system och avancerad robotik, får man ingen tydlig bild av vem som ska hållas ansvarig när sådana produkter och tjänster är defekta. Samma antal respondenter stöder gemensamt ansvar hos alla parter som bidrar till en produkt, individuellt ansvar hos varje komponenttillverkare eller ansvar hos slutproducenten/systemintegratören.

Vissa konsumentorganisationer uppgav att eftersom det kan vara extremt svårt för slutkunder att identifiera den komponent i en smart enhet som inte fungerar korrekt, bör de kunna skicka sina ersättningskrav till slutproducenterna. Vissa respondenter efterlyste nya riskhanteringssystem för att maximera de totala fördelarna för samhället och minimera de totala kostnaderna.

Åsikterna om vilka ansvarsbestämmelser som är att föredra går isär. Vissa respondenter uppgav att ansvar i samband med IoT-produkter och -tjänster, autonoma system och avancerad robotik lämpligen kunde hanteras genom avtal, men lika många hade motsatt uppfattning. Många fler ansåg att avtalslösningar åtminstone delvis åtgärdade problemet. Av de 50 ståndpunkter i vilka ansvar diskuterades uppgav man i 32 att den nuvarande ansvarsramen är tillräcklig för att hantera utmaningarna med ny teknik som IoT och autonoma system. Åtta ansåg att den nuvarande ramen borde revideras, och resten diskuterade ansvaret utan att dra slutsatsen att revision var nödvändig.

Följande ytterligare resultat från andra seminarier och studier presenterades:

- Det är svårare (och kanske mindre meningsfullt) att dra en linje mellan tjänster och produkter där teknik som IoT, autonoma system och avancerade robotar berörs. Detta gör det svårt att tolka och tillämpa lagstiftning, särskilt eftersom det finns EU-lagstiftning om produktansvar men inte om tjänsteansvar. Det är exempelvis oklart i vilken utsträckning programvara eller digitala data (betraktas separat från en materialbärare) kan betraktas som en "produkt" i hela EU, eller hur man bedömer komplexa erbjudanden med både produkt- och programkomponenter, som också kan komma från olika tillverkare.
- En annan fråga är relaterad till begreppen defekt och säkerhet för produkter, som traditionellt är knutna till användarens säkerhetsförväntningar. Ju mer som görs för att öka säkerheten, desto färre prestandarelaterade eller funktionella problem kommer sannolikt att uppstå under produktens livstid. Hur ska detta bedömas när det gäller autonoma system och avancerade robotar om en produkt (eller en tjänst som är kopplad till en produkt) börjar uppträda på ett oförutsägbart och potentiellt riskabelt sätt? I dag handlar säkerhetsfrågan också om den förändrade rollen för användare av produkter och tjänster. Dessa hjälper nu till att upprätthålla och utveckla system genom att t.ex. uppdatera programvara eller "träna" produkter och applikationer. Radioutrustningsdirektivet tar upp frågor som rör innovationsutmaningar som gäller produkters eller systems interkonnektivitet och driftskompatibilitet.
- När det gäller sammansatta, komplexa tekniker som kombinerar produkter och tjänster, kan det vara svårt att tilldela ansvar vid skada (dvs. att bevisa förekomsten av en defekt och sambandet

mellan skada och defekt). I samband med robotik och IoT kan denna komplexitet undergräva konsumentskyddet.

- Det måste också tas med i beräkningen att det finns kompletterande lagar som påverkar ansvarsfrågor på ett visst område, t.ex. lagar om drönare eller trafikregler för självkörande bilar. Detta kan leda till en splittring av ansvarsstrategier i EU-länderna.

Resultatet av sektorrelaterade intressenters engagemang inom bilindustrin, företagstjänster, försörjningskedjan för livsmedel och drycker, maskinteknik och sektorn för medicinsk utrustning visade att den stora majoriteten av intressenter (39 av de 40 organisationer som deltog och 6 av de 9 företagen) ansåg att den befintliga ansvarsramen var tillräcklig när det gäller att hantera nya tekniker som IoT-produkter och -tjänster, autonoma system och avancerad robotik.

Även om vikten av ansvarsfrågor erkänns är framstegen i enskilda EU-länder mycket ojämn. Deras främsta budskap var att alla initiativ på europeisk nivå skulle behöva diskuteras ytterligare och behandlas noggrant innan man tänkte på någon ändring av det befintliga rättsliga ramverket. Ytterligare analys av situationen bör prioriteras, liksom stöd till innovativa företag som redan har stött på dessa framväxande hinder som rättsosäkerhet, ibland genom juridisk vägledning och juridiskt förtydligande. Dessutom har vissa EU-länder uppmanat kommissionen att tänka bortom de politiska siloerna av sektorsspecifik politik – t.ex. i fråga om anslutna bilar – och betrakta ansvarsfrågan som ett sektorsöverskridande tema.

Portabilitet för icke-personuppgifter, interoperabilitet och standarder

Portabilitet

Omkring en fjärdedel av respondenterna som deltog i det offentliga samrådet på nätet uppgav att de var missnöjda med förhållandena under vilka de kan överföra data. Omkring en tredjedel av respondenterna hävdar att de har haft svårigheter med att överföra data. Men när man tittar på svaren från små och medelstora företag ändras bilden. De flesta små och medelstora respondenter som hade för avsikt att byta molntjänstleverantörer rapporterade svårigheter med att göra det. De flesta nämnde möjligheten att överföra icke-personuppgifter som en viktig faktor. Sammantaget är respondenterna i varje kategori överens om att åtgärder bör vidtas för att underlätta portabiliteten för icke-personuppgifter. De förutspår att detta kommer att bli ett problem i framtiden.

När det gäller möjligheten att kommissionen inför en principbaserad rätt till dataportabilitet i samband med byte av molnleverantör ställer sig många respondenter positiva, bland annat från industrisektorer som transport, energi och allmännyttiga tjänster. Respondenter från finanssektorn och den akademiska världen var försiktigt positiva. Vissa länder, däribland Frankrike och Estland, har visat intresse för att införa laglig rätt till portabilitet.

Intressenter från molngemenskapen delade också sina åsikter vid ett seminarium om byte mellan molntjänstleverantörer. De främsta tekniska utmaningarna var brist på standardisering för applikationsportabilitet, utmaningar gällande dataformat, svårigheter att identifiera/exportera data och metadata samt den beräknade tid som behövs för datainsamling och -överföring. De främsta rättsliga hindren som nämndes var oro gällande dataskydd, bristen på exitplaner och datalagringstid. De ekonomiska aspekterna berör också molnanvändare, som ofta bär hela kostnaden för att byta molntjänstleverantör. Deltagarna var generellt positiva gentemot införandet av en europeisk laglig rätt. Dessutom nämnde de möjligheten att utveckla uppförandekoder för industrin och att arbeta för att säkerställa insynen i API:er.

När det gäller införandet av allmänna (dvs. inte molnspecifika) portabilitetsrättigheter föreslår många att man först bör observera hur rätten som införts i artikel 20 i den allmänna dataskyddsförordningen tillämpas i praktiken. Många respondenter hänvisar till svårigheten att skilja icke-personliga uppgifter från

personuppgifter. Som svar på denna mer allmänna rätt uppger många respondenter från stora företag och organisationer att genomförandet av dataportabilitet bäst överlämnas till de avtalsmässiga eller tekniska lösningarna och branschlett arbete med standarder, samt kompetensutveckling för nystartade och små och medelstora företag.

Många respondenter koncentrerade sig på aspekter av dataportabilitet som gäller företag gentemot konsument, trots att meddelandet *Att skapa en europeisk dataekonomi* tydligt fokuserar på B2B-aspekter. Detta kan förklaras av den rådande fokusen på konsumenten/den registrerade personen i den offentliga debatten om portabilitetsfrågor.

Dessutom kan attityderna gentemot dataportabilitet variera från sektor till sektor. Deltagare i jordbruksseminariet i april 2017 uppgav att dataportabilitet borde vara en väsentlig och kostnadsfri funktion på alla plattformar, vilket gör det möjligt för producenter att överföra sina data till konkurrerande eller olika plattformar.

Interoperabilitet och standardisering

Interoperabilitet är ett brådskande problem för många av respondenterna till det offentliga samrådet på nätet, och det finns konsensus om behovet av standarder för driftskompatibilitet.

De flesta molnanvändande respondenter föredrar standardkompatibla lösningar, och i allmänhet även öppna standarder. Många exempel gavs av standarder som är relevanta för molntjänster, inklusive standarder för åtkomst, dataformat, molnsäkerhet, dataskydd och API:er. De främsta orsakerna till standardkompatibla lösningar är säkerhet, data och integritetsskydd.

Bland tekniska åtgärder för att underlätta datatillgänglighet och -upptäckbarhet var gemensamma metadatasystem mest prioriterade. Fler respondenter föredrar en förbättring av befintliga standarder, snarare än att definiera nya, men många välkomnar också rekommendationer för att genomföra sina prioriteringar. När det gäller rättsliga instrument väljer de flesta respondenter riktlinjer, följt av EU-förordningar och stödåtgärder.

Att döma av kommentarerna i öppna sektioner i frågeformuläret och från de mottagna ståndpunkterna anser många att det borde överlåtas till industrin att utveckla standarder, eller att kommissionen bör titta på befintliga arbeten med standarder (både sektorsöverskridande och sektorspecifika) innan ytterligare åtgärder vidtas. Många respondenter föredrar tekniska lösningar framför dataekonomiska problem, snarare än juridiska eller politiska lösningar. Resultat från sektorrelaterade intressenters engagemang bekräftar detta.